

Сынапта
3 харты

БАСТАКЫ ТҮМҮК КЫАЙЫЛААХТАРА

Оройуон совхозтарыгар сүөһү аһылыгын бэлэмнээһин
от ыйын 30 күнүнээҕи сводката

Статистика оройуonnaабы отдела.

ХОЧО ХОЊУУННАРА

А. МАКАРОВ,
ханыят общ. корр.

ӨБҮГЭ ҮГЭНЭ КЫЧЫГЫЛАТАН

Р. СОФРОНОВА.

ХОДУҲАЛАРГА

Бэлэмнэбүт "Ходуҥа" дартары — ырыалары, үнүүлэри, сүүлүннэи, көрдөөх нугу мөрдөрү улаһыттар олу көрөхсөн кэрээлэр.

Агитационнай-культур туруай биригээдэ чилиэн нэрэ итин талыннан Ыанкысыттарга олохтоо мадаһанын табаардары атыылаатылар.

П. БОРСОВ.

ФЕРМАЛАРГА, ХОДУҲАЛАРГА

Бу нуннерго Кытаанах-
таабы Культура дьэтигит-
тин Наолада Новгородова
уонна Ольга Осипова са-
лаалаларынан тэриллибит
содолер агитационнай-куль-
турнай биригээдэлэрэ от-
деление хоһууналарымгар,
сайылыыктарыттар ылдыыт-
таатылар. Эдэр артисттар
— Кытаанах орто оскуо-
латын үөрэнээччилэрэ,
бөлөмнээбит 4-5 дьэртэри
— ырыалары, үгүһүүлэр-
сценаны, көрдөөх нус-
мэлэри үлэһиттер олу-
корохсон көрөдөр.

Агитационнай-культур-
турнай биригээдэ чилиэ-
нэро итин талынан ыа-
ныысыттарга олохтоо
маганын табаардары
атыылаатылар.

П. БОРИСОВ.

ХАНДАТ
АНААЛААХ
ТАНААРЫТА

ЧУРАПЧЫ ЭДЭР СААНА

Бичаппытын хайдах итэбиг

КУЛУУП ҮЛЭНИТЭ КЭПСИИР

Билигн билинхэ мччт уонна кинини итин билинхэ олус сэттэ тулар. Ол эрэри оройуон итингэр мччт түмэр, кини санаатын, баатын үрөтөр, итэригтэригэр толору сеп түбөһөр кини суох. Билинхэ «Чаранга» кулуубтар Елена Петровна үлэни кэлбитэ. Эдэр специалист биччаты тардар сыалтан бэйэни кыагынан үлэни сатаата. Ол курдук, мччт киниэнигэр кафета, мода театра, о. д. а. тэрлээн үлэстэлэр. Елена Михайловна сэттэ, аныгылыи форманан айымнылаахтык үлэнигэр дьулуһар. Билигн кэпсэтинбит кини үлэни, онно көрсүбүт ыраактарын туһунан.

— Елена Михайловна, мччаты туһунан эмэ итэригтэригэр сеп дуо?

— Билигн биччат дискотекаттан ураты туту да билимнэт дин өйдө бул баар. Дингэр, онук буолбатах. Эдэр дьону итэригтэригэр сеп эбит. Холобур, бийыл билинхэ мода студията тэрлээн үлэстэ. Ныр-гыттар бэйэлэри айан тикпит тааастарын Ха-Ваксына «Саасы кылы-хастар», Мындабайыга «Кысы Амма» ырыа конкурстарыгэр уонна Одьулуунга көрдөрүттэр. Амма, Алексеевскайга конкурстарга кыттан бастагы мнестэлэри ылат-таабыллыт. «Хатын» мччт кафета ардыгар эмэ киниэлэри куһаана суох-тук тэрийэн ыппыта. Бираабынныктар биризмэлэригэр үлэстэбит. Олорго мороженый аба-дан атымлаабыллыт. Му-зыка холбообулут. Бич-

ччтар ортолоруттан эмэ итэригтэригэр, тэрийэр дьонурдаахтар көстүбүттэр. Ол курдук, «Настя Илларионова», Сардана Парфенова, Аня Фанифо сүрдэригэр күүс-көмө буол-буттара.

Ол эрэри «Чаранга» итэригэр 18—20 саас-таахтар сымдыахтаахтарын курдук санаан арыгыча ага саастаах биччаттар сымдылара молтох ээ. Эдэр кыаллар эмэ, бэйэлэри итэригтэригэр, түмүү курдук тэригтэригэр сеп. Он-ноу сыалтан билигн оройуоннаагы кини библио-тека үлэнигэр кытта холбоһон конкурс тэрий-билингэр ким да кыт-тыбатаа.

— Оттон дингэр не хооһиоох дьаһаллары, холбур, дискуссиалары, тематическай биччэрдэри тэрийнэххэ сеп дуу?

— Итинник дьаһаллар-ларга, уонна уолсайынан дааны, комсомол райко-ма көмөлөбүө ээ даа-ны, үөхтэлээн кыһам-маттар. Сорох нэһилэктэргэ итинник дьаһаллар кыттылалларын сүрдэ-рин сөүсүрү истэбин. «Туох? Ханны? Ханы?» кулуубу оскуола урдук кылаастарын үөрэнээччи-лэригэр тэрийэри бы-лааннаабыллыт, оскуо-ла администрацията боп-субута. Мин саныахпар, бүгүнгү урдук кылаас-оролор, сарсын билинхэ нэлэр дьон. Онно ити-лэри эрдэттэн саныа-рыахха, билинхэригэр сеп ээ.

Биччаттар драматиче-скэй куруһуогу тэрийэригэр эни киллэрэллэр. Бийыл ону кыайбатахпыт. Кэлэр өртүгэр хаһан да

үлэстээн, боруобалаан кө-рүөххэ наада.

— Елена Михайловна, кулууп материалнай-тех-ническэй өртүн көрдө-бүтэ тоһо сеп түбөһөр дин саныахпыт?

— Алардас таһыттан да көрдөххө кулууп мччаты угуһар кыага суох. Олус эргэ, кыарааас, аны үрдэ таста турар. Ыска-мийахтарбыт барыта эми бараннар, алдынаннар бүтүлүр. Дискотека мччтар аппаратурабыт суох. Олорор «Романтика» дин олох кыага суох магни-тофонунан үгүтүлүлэр. Дингэр, мччаты тардар наадатыгар үгүс аныгы аппаратуралар баар бу-луохтаахтар. Ол иһигэр видеомагнитофон эмэ.

Биччат сөүсүтөх кулу-убу үлэнигэр кэпсэни-тиһинэр. Оройуон кини-игэр мччаты кытта үлэни тэрийэ, кыаһыла сатыыр кини сөүсүтөх эрэ курдук. Онноорор комсомол оройуоннаагы комитетта туох дааны көмөнү өтөрбөт. Дингэр, мччаты итин-гэ сөүсүтөх Советтар, үлэ коллективтара итэ-ригтэригэр буолуохтаах аты-лэр. Ол көстүбөт.

Билигн билигн биччат-пытын урукку позиция-лартан үгүстүк критика-лыыбыт: «Билигн онук экибит, билинхэ онук ээ» дэһэбит. Оттон кини билигн олох саныан сайдыбыт итэригтэригэр, көрдөбүллэрин үрөтөргө, онно сеп түбөһөр бааһы, түмүүлэри, дьаһаллары тэрийэргэ кыһамма-пыт. Итинник суолунан мччаты кытта өйдөбү-лүт дуо?

Б. ПАВЛОВ.

Эмчт буолар үчүгэй. Эи бэйэни итингэр эмчтэни үтүрдэн дьонго үтүөнү, туһалаагы өтө-лүү, дьон махтааһы ыла-рыһ. Оройуоннаагы кини бадымха физикобинетин массажистката Полина Га-

бышевага жэтэһит дьон кини «эмтэһ» итингэр эрэ буолбакка, ырыһах тарга эйгэс, кыаһыны-лаах саныаһы эмчт бэ-лигитиллэр.

Т. Карлашевский
фотота.

Оскуола олобо: бэһис чиллэр ӨЙДӨБҮННҮК ОГОСТООРУ

«Мутудай» совхоз То-лейдөөгү отселекитын үгүөхтар сайылыгар айынан иһэн ыраактан кыһыл былаах кытааста-рын көрөн, лааһыр дуу, студенческой-тулар ээ-рээт дуу дин онно тиг-эбит. Дьаһаллары иһи-гэр кыһыл плакатка үгүт кырааскынан «РИТМ, вы-дуск—39» дин сурук дьэргэһин турар.

Манча Чурапчы орто оскуолатын онус кыла-һын бүтэрбит үөрэнээ-чилэр бэйилэги сайытгы саныаһыгарык көдүүс-тээхтин атаарары үлэ-саныаһыт лааһырыгар киллэртэр. Кичилэр саас-кыттан ылаата бүтөһүк ос-куолаагы сайыттары бары биригэ атаарары, өйдөбүннүк огоостоору, сайын лааһырга барыа-пыт дин билигн саныа-тара. Ыра санаа олоһор көбөлөрүн ыттыбыта. Ол-бара санаалара туолла.

«Ритм» үлэ-саныа-лан лааһырын олоһорго түөрт километр сирэ кү-рүөлүөхтээхтэр. Лааһыр-са 15 уол, 10 кыыс үлэ-лиир, саныаһар, ныр-гыттар үлэсэ уолаттар-тан хаалсыбаттар, тэби-сэһэ үлэлииллэр. На-чалыннынан үлэ уруогун учуутала Руслан Егоро-вич Мазаров, итэһэчи-нан СГУ педагогическай факультетын студена Ин-нокентий Кузьмин үлэ-лииллэр.

— Билигн лааһыр тус-ла өстүрүбалаахпыт. То-лоһоһо нэһилэ курдук үлэстэн баран, табыл-баннабыт манча кэлби-лит. Анараатах олоһор динэбит үчүгэй бааһы ээ. Ол эрэри үлэлиир сирбит динэбиттэн 10 км ыраахха баара. Алар-дас саты да тиниэргэ сэннэг өстөр. Онукка туох үлэсэ үлэ буолуой. Манча олоһор динэлэригэр сөһолоро суох ардах күөскө үстэһинэ, таста-лара буолуу. Кэлэригэр дьаһаларыт, талгаһа-быт бөх-сыһа бөһө ээ. Ону сууһан таран, ыраактан бини күмүт-эһэ барыта. Манча үчү-гэй дин электрическай

үтүтээхпыт, — дин кап-сиар лааһыр начальнигы Руслан Егорович.

Олорор бэйэлэрин ба-даларынан аһара ити-күннэргэ киниэлэри үлэ-тин сымдыытыттар, хал-лаан сөрүүкээбитинэн ре-жимнэрин уларытаары сымдыллар. Олорор динэ-ларин иһэ тоһо да эргэ-тин иһи, сууһаннар, онгоһонор бэрээдэг бө-лө. Талгаһыларга көлө-бөлөһөй пландалаах-тар.

Кичилэр күрүө туту-гун курдук ыраактан үлэ-сэ сымдыллар олоһор усулуобуһулар олус мол-тох. Ону туохтан көрү-өххэ сөбүт? Сөүсүлүүргэ сөһтөөх күөлэрэ суох, саатар дуһтара да суох. Ыраактан үлэсэ буһа-хан, тиритэн-хорутан ба-раннар олоһор тааска эрэ жалбаатанар ымактаахтар. Онно да таасныт тий-бөт, уубут оччо дэлэһэ суох. 25 киллэхэ үс эрэ бөтүөн уу баар. Мун сатаатар, туалетта-ры суох. Ити санитария да, тигиһа да өртүнэ эһилтээбөт. Олорор «нүн-аһы хаһы эрэ сибит» дэһэллэр. Дингэр, туох көстөрүөн, аһылыгынан олоһорутун хааччылар быт буоллар. Аны бур-дун ас астаннаахтары олоһторо суох.

Бис биргээдэ хай-дыһан үлэлииллэр. Бир-гээдэлэр бэйэ-бэйэлэрин ытары куоталаһалар Руслан Егоровичтаах лаа-һырга бэйэни саныаһы-ны киллэрэллэр. Лааһыр аһытара, командир культурнай-маассабай сек-тор, биргээлиирдэр туох-туох дьаһаллары ыттал-ларын былаанкылар. Началын уонна итэһэ-чи олоһор ырыһааттар-тарына эрэ сөһ-ама бу-оһаллар.

Выпускниктар иһи се-зон үлэлиир баалаһыах-тар. Олох сөһтөрү иһи-нан олох иһи-аартыгар үстэнэр ырыһаа үлэ-лиир, эһилтээх үрөх-тэрин дьаһаллар ситиһи-лэри бадырааххайыт.

Л. ОЛЕСОВА.

100000 СОЛК. ОБОРУДОВАНИЕ

Хаһан эрэ Чурапчыга телевизор кэлбитэ улахан сонун. Уорүү ээ, Ол эрэри олох бини сирэ турбат, уларыһан, сайдан аһар. Бийыл күһүгүт-тэн Чурапчы олохтоохто-ро бэйэ олохтоох телепе-редачатын көрүөхтэрэ. Ону комсомол райкомун иһинэн тэриллэр хаһа-һыстыһаннай ахсаанынан үдэллэр телестудия хаач-чылаһа.

Ити сыалтан билигн ссуда ылан 100000 сол-куобай суумалаах обору-дованиены атыһыларгы былаанкыбыт. Онно ин-деоматитогоннар, видео-камералар, передатчиктар киллэрэллэр.

Бу бэрэһини киллэри-системата улахан тутууу, тэрэһини ырайар. Кини телевидение 9 каналы-гар быһа холбоһор. Олох-тоох бэрэһини биччатын оройуон киниэттан ураты Түөһэ, Болото, Хатылы, Одьулуун олохтоохторо былаахтары сеп. Ол эс-со эксперимент көмөтү-үн быһаарыллыһан наада. Оттон оройуон атын иһ-биллэктэригэр бэйэлэри-гэр тийэн холбоһон про-грамманын көрдөрүөх-лүт.

Бэйэ телевидениенай бэрэһини олоххо киллэ-рэр, кини үлэтин толугар наадатыгар хас биндип үлэһит кини (үгүс үлэһи-тэх ылант иһи иһи) ыһа 5—10 солкуобай-даах усулуобу киллэриһан наада. Эбэтэр тэригтэри профкома толугур. Телес-тудия ататар турдаһы-на усулуос саныа ачаан иһилтээх. Ити кыайтар-бат буоллаһына инфра-дия систематын туттуо-лутун сеп. Ол аата баа-лаах эрэ дьонго төлөбү-рүгэр дьаһалларга анал аппарат холбоһор. аты-тар бэрэһини ылар кыа-тара суох буолар.

Чурапчы олохтоохторо бэйэ бэрэһиниһин туту көрүөхтэриг сөбүт? Ити туһунан билигн этэр эр-дэ. Аналаһа айар бөлөх тэриһин наада. Ол эрэри передача оройуон иһиллэһи проблемалары сырдатарга, олохтоох кон-цердары, күрэхтэһинлэри көрдөрөргө көмөлөһүө дин сабадалаахха сеп. Ону таһынан үчүгэй не хооһиоох уус-уран, мультипликационнай, о. д. а. кинилэрдээх видео-кассеталары көрүөххэ сеп.

Оройуонга бэйэ теле-студиятын тэрийи сага, көһиллээх дьаһала.

О. ДОРОФЕЕВ,
ЫСЛКС райкомун
бастагы секретар.

СӨБҮЛҮҮБҮТ

Билигн библиотеката сымдыабытын олус со-бүлүүбүт. Манча киниэ бьестаһалара, араас бэ-снэдэлэр, акториналар буолаллар. Ону библио-текарь Варвара Алексее-дровна Малишова сала-һан ыһар, холобур, Вла-димир Ильич Ленин тө-рөбүтэ 120 сылыгар ыт-тыллыбыт. Викторинада билигн интернат-оскуола VI кылаһын үөрэнээччи-лэрин ытары күрэхтэ-һиппит. Күрэхтэһин тап-очконан түмүтэһинтэ. Викторина кэмтэр В. И. Ленин туһунан бэһиллэ-ри иһиллэһит, көрдөх-сонһуулары сонһообу-лут.

Айта ПУДОВА,
Наташа МАРКОВА,
Чурапчы ситэтэ суох
орто оскуолатын VI
кылаһын үөрэнээч-чилэр.

Өргөн үлэһитэ эрэ ба-рыта нэһиллэһиһэ со-бү-лүүбүт. Билигн дьон олус биригтэһи буолан турар. Холобур, продавец ма-һынын хойутаан астын, иһиһэ эрдэлээн саптын, аны атылаһааччыларга тоңуйдук саныаһытын олохтоохтор астыматтара

чахчы. Ол иһи артан үлэһиттэн үрдүк ку-луубаах буолуу, кинилэр наадыһыларын толору хааччыһырдэнэр. Ону-о Толейдөөгү маһынын продавеһа толору иһи-гэр. Бородуукта, табаар саппаһа быстыбатыгар кыһанар, үгүстүн кэлэр

барар. Комсомолка Матрена Чепалова Толейдөөгү ма-һынын атылаһааччы-һан үлэһит. Дьонго-сэр-гэһэ эйгэс кыһы са-һыһы олохтоохторо ас-тыналар, убаастылар.

Т. Карлашевский
фотота.

но чуулхайдаан кэпси- үчүгэйдик билэр нийн

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Убаастабылзах убайбытын, аймахынан
ДНОДОРОВ Михаил Михайлович 60 сааша
тусларынан итвэтин-истингиз эбэрдэлибнэ.
Кипшэхэ чэгснэ дорубубуаны, уфун дьоллоох
олоху, нирдьары биабэтгэр бабарарыт.

Балтылара, бырааттара уовна кинилэр
дытэ кэргэнтэрэ.

Тыгыйбыахха со-
рууттан элбэх сурунаал-
лар, кинигэлэр кээдэллэ-
рэ. Одьулуун сиригэр Хо-
мустаах алааска ампаар-
га харыстаахтык ууран
барыт кинигэлэрин уруу
бандыбыттар алдыта
кириинэрэ ыһан барбыт-
тара. Кини ол кэмгэ
Якутскайга баара. Тыг-
ыйбыах олус наадалаах
кинигэлэрин Харачаас уо-
ла Николай Иннокентьев-
вич Михайлов Чурапчы
оскуолатыгар директор-
дэм сылдьан иччэллээх-
тик илдьэ сылдьыбыт.
Кини кикис нэргэни ай-
махтара Хатылыга чугас
салбыт этилэр. Онон
мин үгүстүк Мэхээлэ кэп-
сэллэн истөрүм. Нэргэнэ
Мырылаттан сылдьар
Байбал уус кыһына этэ.
Маша дэнэ кыыстаахта-
ра Якутскайга үөрөнө
сылдьан сэллик буолан
өлбүтэ, кыра Кеша дэнэ
уоллара өмүз өлбүтэ.
Онон оҕо олох хаалба-
тах маллара этэ. Тыг-
ыйбыах 1932 сыллаахха
Нөркөөх балмынатыгар
сытан өлбүтэ. Кини үгүс-
тэ Сутуруолаах алааска
сытар буолуохтаах дэнэ
быһаарыллар. Бассабылык
Тыгыйбыах биччат
салгын үөртэтэра салтөх.

Е. ЛИТВИНЦЕВ

Ийэтэ, эдэһийдэрэ, убайа, савчаһа, күтүүттэрэ.

Чурапчинская районная типография Госкомиздата ЯАССР, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 кд.